

Toimintaohjeen antaminen Vaalijalan kuntayhtymän yhtymäkokousedustajalle, yhtymäkokous 14.12.2022

KH 07.12.2022 § 403
1341/00.01.00.01.01/2022

Valmistelija	vs. hallintojohtaja-kaupunginlakimies Markus Hämäläinen markus.hamalainen@savonlinna.fi, p. 050 470 9394
Selostus	<p>Vaalijalan kuntayhtymä on lähettänyt 30.11.2022 päivätyn 14.12.2022 pidettävää yhtymäkokousta koskevan kutsun ja asialistan (liite: Vaalijalan yhtymäkokous 14122022 ylijäämien palautus).</p> <p>Asialistalla on erityisesti kaksi asiakohtaa, jotka edellyttävät Savonlinnan kaupungin edun näkökulmasta kannanottoa.</p> <p><u>Esityslistan asiakohdassa 38 §</u> (Vaalijalan kirjanpidollisten ylijäämien osittainen maksaminen Savon jäsenkunnille) kuntayhtymän hallitus esittää yhtymäkokoukselle, että se päättäisi</p> <ol style="list-style-type: none">1. Vaalijalan kirjanpidollisista ylijäämistä 31.12.2021 palautetaan Vaalijan kuntayhtymän Savon jäsenkunnille 10 754 972,55 euroa, josta 1 773 202,76 euroa on käytettävä perusopetustoimintaan, ylijäämä jaetaan kuntien peruspääoman 31.12.2021 suhteessa liitteenä nro 5 olevan taulukon mukaisesti,2. Kirjanpidollisten ylijäämien maksatuksen jäsenkunnille hoitavat yhteisvastuullisesti Pohjois-Savon ja Etelä-Savon hyvinvointialueet. <p><u>Esityslistan asiakohdassa 39 §</u> (Vaalijalan vuoden 2022 ylijäämän maksaminen jäsenkunnille) kuntayhtymän hallitus esittää yhtymäkokoukselle, että Vaalijalan kuntayhtymän tilinpäätöksen 2022 mahdollinen ylijäämä jaetaan kuntayhtymän jäsenkunnille peruspääoman 31.12.2022 suhteessa ja tämän päätöksen toimeenpanon toteuttavat Etelä-Savon ja Pohjois-Savon hyvinvointialueet yhteisvastuullisesti.</p> <p>Kuntayhtymän perussopimuksen (Liite: Vaalijalan kuntayhtymän perussopimus) 7 §:n mukaan</p> <p>Jäsenkunnan osuus kuntayhtymän varoihin sekä vastuu veloista ja velvoitteista määräytyvät peruspääoman jäsenkuntaosuuksien suhteessa.</p> <p>Kuntayhtymän perussopimuksen 30 §:n mukaan</p> <p>Kuntayhtymän varat, joita ei tarvita loppuselivityksen kustannusten ja velkojen suorittamiseen eikä sitoumusten täyttämiseen, jaetaan jäsenkunnille jäsenkuntaosuuksien suhteessa. Jos kustannusten ja velkojen suorittamiseen sekä sitoumusten täyttämiseen tarvittava määrä on varoja suurempi, jäsenkunnat suorittavat erotuksen edellä mainittujen osuuksien suhteessa.</p> <p>Sote-lakiuudistuksen voimaantulolain (616/2021) 20 §:n mukaan Vaalijalan kuntayhtymä siirtyy varoineen ja velkoineen sekä sitoumuksineen hyvinvointialueille 1.1.2023. Oikeudellisesti kyseessä on yleisseuraanto eli Vaalijalan kuntayhtymä ei varsinaisesti purkaudu perussopimuksen tarkoittamalla tavalla. Näin ollen on oikeudellisesti epäselvää, jaetaanko kuntayhtymän asiakohdassa 38 § kuvattu ylijäämä perussopimuksen 30 §:n mukaan, tai millä perusteella tällaisessa tilanteessa ylijäämä tulisi jakaa.</p>

Kuntalain (410/2015) 1 § 2 momentin mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Oikeuskäytännössä korkein hallinto-oikeus (KHO) on ottanut kantaa harkintavallan väärinkäytön kieltoon sovintosopimuksen tekemistä koskevassa asiassa siten, että sopimuksen tekeminen oli hyväksyttävää, koska sen tekeminen oli taloudellisesti kunnan etujen mukainen.

Perustuslain 6 § säännös yhdenvertaisuudesta ja hallintolain 6 §:n hallinnon oikeusperiaatteista erityisesti tasapuolisen kohtelun vaatimus ja harkintavallan väärinkäytön kieltäminen lähtevät yhdenvertaisen kohtelun periaatteesta. Näin ollen kuntayhtymän hallituksen esitys 38 §:n kohdalla sisältää ongelmia yhdenvertaisuuden kannalta kun esityksenä on ylijäämän palautus muussa suhteessa kuin kertyneen ylijäämän palauttaminen jäsenosuuksien suhteessa. Sisältäähän perussopimus ajatuksen kuitenkin osuudesta kuntayhtymään jäsenkuntauosuuksien suhteessa.

Toisaalta perussopimuksessa ei oteta kantaa siihen, että ylijäämän palautus olisi vain puolet kertyneestä ylijäämästä, vaan palautettavaa olisi edellä kuvatun jäsenosuusperiaatteen osoittama velvoite palauttaa ylijäämä täysimääräisesti.

Yhtymähallituksen esitystä voitaneen pitää jonkinlaisen kompromissiesityksenä ylijäämänpalauksesta, jos hyvinvointialueet rahoittavat puolet ylijäämän palauksesta. Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluehallitus on 31.10.2022 § 274 päättänyt, että Vaalijalan kuntayhtymä voi rahoittaa puolet kuntayhtymän ylijäämistä ottamalla lainaa. Toinen puoli ylijäämistä tulee antaa hyvinvointialueiden hyväksi. Etelä-Savon hyvinvointialueen aluevaltuusto nimeää 22.11.2022 tilapäisen valiokunnan jäsenet käsittelemään asiaa.

Savonlinnan kaupungin edun näkökulmasta katsoen olisi perusteltua esittää päätettäväksi sellainen vaihtoehto, joka maksimoi palautettavan saatavan mahdollisimman todennäköisesti. Yhtymähallituksen esitystä voidaan kompromissina pitää varteenotettavana vaihtoehtona edellyttäen, että Etelä-Savon hyvinvointialue päättää vastaavalla tavalla kuin Pohjois-Savon hyvinvointialue. Kuntayhtymän päätöksestä voidaan todennäköisesti hakea muutosta voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti jäsenen tai hyvinvointialueen toimesta.

Asiakohdan 39 §:n osalta kuntalain 1 §:n 2 momentin oikeusohjetta noudattaen yhtymähallituksen esitys on sopusoinnussa Savonlinnan kaupungin edun kanssa.

Lapsivaikutusten arviointi Asialla ei ole merkittäviä vaikutuksia.

Yritysvaikutusten arviointi Asialla ei ole merkittäviä vaikutuksia.

Esittelijä Hallintojohtaja-kaupunginlakimies Hämäläinen Markus

Päätösehdotus Kaupunginhallitus keskustelee asiasta ja tekee päätöksen toimintaohjeesta yhtymäkokousedustajalle.

Käsittely Puheenjohtajana toimi II vpj. Sanna Metsälä.

Esittelijä muutti päätösehdotuksensa kuulumaan seuraavasti:

Kaupunginhallitus antaa yhtymäkokousedustajalla seuraavan toimintaohjeen:

Vaalijalan kuntayhtymän kertyneet ylijäämät 31.12.2022 tilanteessa tulee palauttaa täysimääräisesti kuntayhtymän jäsenkunnille. Ylijäämän palauttamisessa tulee soveltaa kuntayhtymän perussopimuksen kohtaa 30 purkamisen ja loppuselvitys. Sovellettavaksi tulisi erityisesti kohta, jossa todetaan seuraavaa ”kuntayhtymän varat, joita ei tarvita loppuselvityksen kustannusten ja velkojen suorittamiseen eikä sitoumusten täyttämiseen, jaetaan jäsenkunnille jäsenkuntaosuuksien suhteessa.”.

Savonlinnan kaupunki edellyttää, että kuntayhtymän hallitus ryhtyy viipymättä tarvittaviin toimenpiteisiin ylijäämien palauttamiseksi. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuun siirtymisen johdosta ylijäämät tulee käsitellä kuntien kirjanpidossa vuodelle 2022 kohdistuvana eränä.

Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän muutetun päätösehdotuksen.
Tiedoksi	Yhtymäkokousedustaja